

SIELU

Sielu ei suinkaan ole ”osa”, joka yhdessä ruumiin kanssa muodostaa ihmisen, vaan se tarkoittaa koko ihmistä sikäli kuin elämän henki elävöittää häntä. Tarkkaan ottaen sielu ei asu ruumiissa, vaan ilmaisee itseään ruumiin kautta; myös ruumis, samoin kuin liha, tarkoittaa koko ihmistä. Suhteensa Henkeen vuoksi sielu osoittaa ihmisen hengellisen alkuperän, mutta tämä ”hengellisyys” juurtuu syvälle konkreettiseen maailmaan, kuten käytetyn sanan merkityksen laajuus osoittaa.

I.. Sielu ja elävä persoona. Raamatun kielissä sielua tarkoittavat sanat, nefesh (hepr.), psykhe (kreik.) ja anima (lat.), liittyvät enemmän tai vähemmän suoraan henkyyden mielikuvaan.

1.. Elävä ihminen.. Henkäys, hengitys on näet ennen kaikkea elävän olennon merkki. Elossa oleminen merkitsee sitä, että ihmisessä on vielä henkäys (2. Sam. 1:9; Ap. t. 20:10); kun ihminen kuolee, sielu lähtee hänestä (1. Moos. 35:18), huokuu pois (Jer. 15:9) tai vuodatetaan kuin neste (Jes. 53:12); jos hän herää kuolleista, sielu palaa häneen (1. Kun. 17:21).

Niin kreikkalaiset kuin seemiläisetkin voisivat ilmaista asian näin, mutta saman ilmaisutavan taakse kätkeytyy erilaisia näkökulmia. Erään melko yleisen näkemyksen mukaan (jonka eräs kreikkalaisen filosofian suuntaus esittää selvästi) sielu pyrkii hahmottamaan itsenäisesti olemassa olevaksi periaatteeksi, joka on olemassa riippumatta ruumiista, jossa se on ja josta se lähtee. Tämä ”spiritualistinen” käsitys perustuu epäilemättä henkyyden lähes aineettomaan luonteeseen, joka asettuu vastakkain aineellisen ruumiin kanssa. Seemiläisille sitä vastoin henkäys pysyy erottamattomana ruumiista, jonka se tekee eläväksi; se ilmaisee yksinkertaisesti, millä tavoin konkreettinen elämä ilmenee ihmisessä, ennen kaikkea siinä, mikä liikkuu silloinkin, kun ihminen nukkuessaan näyttää liikkumattomalta. Eikö tässä voisi olla yksi niistä syvistä syistä, joiden vuoksi sielu ja veri on samastettu (Ps. 72:14)? Sielu on veressä (3. Moos. 17:10 f.), se on itse veri (3. Moos. 17:14; 5. Moos. 12:23); se on elävä ihminen.

2.. Elämä.. Merkityksestä ”elävä” sana siirtyy helposti merkitsemään elämää, kuten näiden kahden sanan rinnakkainen käyttö osoittaa: ”Älä anna pedolle kyyhkyses sielua, älä unohda onnettomiesi elämää” (Ps. 74:19); toisaalla vastaavuusperiaatteen laissa ”sielu sielusta” voidaan kääntää ”elämä elämästä” (2. Moos. 21:23). Näin ”elämä” ja ”sielu” usein samastetaan, vaikka kyse ei ole vain ”hengellisestä” elämästä ”ruumiillisen” elämän vastakohtana. Toisaalta tämä elämä, jonka näköpiiri rajoittui pitkään maanpäälliseen, osoittautuu lopulta avoimeksi taivaalliselle, iankaikkiselle elämälle. Siksi sanan tarkka merkitys on joka kerta selvitettävä asiayhteydestä.

Joissakin tapauksissa sielua pidetään ajallisen elämän periaatteena. Sen menettämistä pelätään (Joos. 9:24; Ap. t. 27:22), se tahdotaan varjella kuolemasta (1. Sam. 19:11; Ps. 6:5) ja saattaa turvaan (Luuk. 21:19), kun sen tunnetaan olevan uhattuna (Room. 11:3 = 1. Kun. 19:10; Matt. 2:20 = 2. Moos. 4:19; Ps. 35:4; Ps. 38:13). Sitä ei sitä vastoin pidä murehtia liikaa (Matt. 6:25 rinnakk.), vaan se on pantava alttiiksi (Fil. 2:30), annettava laumansa puolesta (1. Tess. 2:8). Sen Jeesus antaa (Matt. 20:28 rinnakk.; Joh. 10:11, 15, 17), ja hänen esimerkkinsä mukaan meidänkin on uhrattava oma elämämme (Joh. 13:37 f.; Joh. 15:13; 1. Joh. 3:16).

Jos tällainen elämän uhraaminen on mahdollista, syynä ei ole vain tieto siitä, että Jahve voi lunastaa elämän (Ps. 34:23; Ps. 72:14), vaan se, että Jeesus on saman sanan kautta ilmoittanut iankaikkisen elämän lahjan. Hän käyttääkin sanan eri merkityksiä: ”Joka tahtoo pelastaa sielunsa, kadottaa sen, mutta joka kadottaa sielunsa minun tähteni, löytää sen” (Matt. 16:25 f.; vrt. Matt. 10:39; Luuk. 14:26; Luuk. 17:33; Joh. 12:25). Näin ollen ”sielun pelastus” on lopulta sieluun talletetun iankaikkisen elämän voitto (1. Piet. 1:9; Hepr. 10:39).

3.. Ihmispersoona.. Jos elämä on ihmisen kallein hyvä (1. Sam. 26:24), sielunsa pelastaminen merkitsee itsensä pelastamista: sielu alkaa lopulta tarkoittaa persoona.

Objektiivisesti ”sieluksi” kutsutaan ensinnäkin jokaista elävää olentoa, myös eläintä (1. Moos. 1:20, 24; 1. Moos. 2:19); useimmiten kyse on kuitenkin ihmisistä. Niinpä puhutaan ”seitsemänkymmenen sielun maasta” (1. Moos. 46:27 = Ap. t. 7:14; vrt. 5. Moos. 10:22; Ap. t. 2:41; Ap. t. 27:37). Sielu on ihminen, joku henkilö (3. Moos. 5:1 ff.; 3. Moos. 24:17; Mark. 3:4; Ap. t. 2:43; 1. Piet. 3:20; Ilm. 8:9), erotukseksi lastista (Ap. t. 27:10). Kun käsitteellistäminen viedään pisimmälle, jopa ruumista voidaan sen muistoksi, mitä se oli, kutsua ”kuolleeksi sieluksi” (4. Moos. 6:6).

Subjektiivisesti sielu vastaa omaa itseämme, samoin kuin sydän tai liha, mutta siihen liittyy sisäisyyden ja elinvoiman vivahde. ”Niin totta kuin sieluni elää!” (Aam. 6:8; Jer. 51:14; 2. Kor. 1:23) ilmaisee valan vanhojan syvää sitoutumista. Jonatan rakasti Daavidia ”kuin omaa sieluaan” (1. Sam. 18:1, 3). Lopuksi tämä minä ilmenee toiminnoissa, jotka eivät kaikki ole ”hengellisiä”. Niinpä rikas mies sanoo: ”Minä sanon sielulleni: Sieluni, lepää, syö, juo ja juhli! Mutta Jumala sanoi hänelle: Mielelläni, tänä yönä sinulta vaaditaan sielusi (= elämäsi) takaisin” (Luuk. 12:19 f.). Sielun mainitseminen korostaa elämänhalua ja tahtoa elää; se muistuttaa hieman janon pakottavuutta polttavassa kurkussa (Ps. 63:2). Janoava, nälkäinen sielu voidaan ravita kylläiseksi (Ps. 107:9; Jer. 31:14). Sen tunteet ulottuvat ilosta (Ps. 86:4) ahdistukseen (Joh. 12:27) ja suruun (Matt. 26:38 = Ps. 42:6), huojennuksesta (Fil. 2:19) uupumukseen (Hepr. 12:3). Se tahtoo vahvistua voidakseen välittää isän siunauksen (1. Moos. 27:4) tai kestää vainon (Ap. t. 14:22).

Se on luotu rakastamaan (1. Moos. 34:3) tai vihaamaan (Ps. 11:5), mielistymään johonkuhun (Matt. 12:18 = Jes. 42:1; Hepr. 10:38 = Hab. 2:4), etsimään Jumalaa varauksetta (Matt. 22:37 rinnakk. = 5. Moos. 6:5; Ef. 6:6; Kol. 3:23) ja siunaamaan Herraa iäti (Ps. 103:1).

Kun sanalla on näin täysi merkitys, tietyt ilmaukset voivat saada takaisin alkuperäisen voimansa: sielut tulee pyhittää (1. Piet. 1:22). Niiden puolesta Paavali antaa kaikkensa (2. Kor. 12:15), niitä hengelliset johtajat kaitsevat (Hepr. 13:17), ja Jeesus lupaa niille levon (Matt. 11:29). Nämä sielut ovat lihallisia olentoja, mutta heihin on talletettu elämän siemen (1. Piet. 1:9).

II.. Sielu ja elämän henki.

1.. Sielu ja elämän periaate.. Jos sielu on elämän merkki, se ei ole elämän lähde. Tässä on toinen ero, joka erottaa syvästi seemiläistä ja platonista alkuperää olevat ajattelutavat. Platonisessa ajattelussa sielu samastuu henkeen, josta se on eräänlainen säteily; näin se antaa ihmiselle todellisen itsenäisyyden. Seemiläisessä ajattelussa elämän lähde ei ole sielu vaan Jumala, joka antaa elämän Henkensä kautta: ”Jumala puhalsi hänen sieraimiinsa elämän hengen henkäyksen, ja ihmisestä tuli elävä sielu” (1. Moos. 2:7). Jokaisessa elävässä olennessa on ”elämän hengen [= henkäyksen] henkäys” (1. Moos. 7:22), jota ilman se kuolisi. Tämä henkäys on sille lainassa sen kuolevaisen elämän ajan: ”Sinä otat heiltä henkäyksen, he kuolevat ja palaavat tomuun; sinä lähetät henkäyksesi, ja heidät luodaan” (Ps. 104:29 f.). Näin sielu (psykhe), elämän periaate, ja henki (pneuma), sen lähde, erottuvat toisistaan ihmisen sisimmässä, jonne vain Jumalan sana voi ulottua (Hepr. 4:12). Kristilliseen yhteyteen siirrettynä tämä erottelu mahdollistaa puhumisen ”sielullisista, joilla ei ole henkeä” (Juud. 19) tai ”sielullisina” pidetyistä uskovista, jotka ovat vajonneet kasteen heille avaamasta ”hengellisestä” tilasta takaisin ”maalliseen” tilaan (1. Kor. 2:14; 15:44).

2.. Sielu ja kuolemanjälkeinen elämä.. Välitön seuraus on tämä: toisin kuin hengestä, jonka ei koskaan sanota kuolevan vaan jonka sanotaan palaavan Jahven luo (Job 34:14 f.; Ps. 31:6; Saarn. 12:7), sielu voi kuolla (4. Moos. 23:10; Tuom. 16:30; Hes. 13:19), tulla luovutetuksi kuolemalle (Ps. 78:50), samoin kuin luut (Hes. 37:1–14) tai liha (Ps. 63:2; Ps. 16:9 f.). Se laskeutuu šeoliin viettämään varjojen ja kuolleiden kuihtunutta olemassaoloa, kaukana ”elävien maasta”, josta se ei enää tiedä mitään (Job 14:21 f.; Saarn. 9:5, 10), ja kaukana myös Jumalasta, jota se ei voi ylistää (Ps. 88:11 ff.), sillä kuolleet asuvat ”hiljaisuudessa” (Ps. 94:17; Ps. 113:17). Lyhyesti sanottuna sitä ”ei enää ole” (Job 7:8, 21; Ps. 39:14).

Kuitenkin Jumalan kaikkivaltius antaa tämän syvyyksiin laskeutuneen sielun (Ps. 30:4; Ps. 49:16; Sananl. 23:14) nousta niistä jälleen (2. Makk. 7:9, 14, 23) ja elävöittää hajallaan olevat luut; usko on tästä varma!

Sielu ja ruumis.. Jos sielut menevät šeoliin, se ei tarkoita, että ne siellä ”eläisivät” ilman ruumista: niiden ”olemassaolo” ei ole varsinaista olemassaoloa juuri siksi, etteivät ne voi ilmaista itseään ilman ruumistaan. Oppi ihmisen kuolemattomuudesta ei siis ole sama asia kuin käsitys sielun hengellisyydestä. Ei myöskään näytä siltä, että Viisauden kirja olisi tuonut tätä käsitystä Raamatun ilmoituksen perintöön. Vaikka Viisauden kirjan kirjoittaja on saanut vaikutteita hellenismistä ja käyttää toisinaan kreikkalaiseen ihmiskäsitykseen kuuluvia termejä, hänen ajattelutapansa on silti erilainen. Epäilemättä ”turmeltuva ruumis painaa sielua, ja sen maallinen asumus rasittaa monien ajatusten täyttämää mieltä” (Viis. 9:15), mutta kyse on silloin ihmisen ymmärryksestä, ei elämän hengestä. Ennen kaikkea kysymys ei ole aineen (vrt. Viis. 13:3) eikä ruumiin halveksimisesta: ”Koska olin hyvä, tulin tahrattomaan ruumiiseen”, kirjoittaja sanoo (Viis. 8:19). Jos sielu ja ruumis siis erotetaan toisistaan, tarkoitus ei ole ajatella erillään olevan sielun todellista olemassaoloa; kuten tuon ajan juutalaisissa apokalypseissa, sielut menevät Haadekseen (Viis. 16:14). Jumala, jonka kädessä ne ovat (Viis. 3:1; Viis. 4:14), voi herättää ne kuolleista, sillä hän on luonut ihmisen katoamattomaksi (Viis. 2:23).

Raamattu lukee koko ihmisen ominaisuudeksi sen, mikä myöhemmin sielun ja ruumiin erottamisen seurauksena varataan sielulle. Tämä ei kuitenkaan vähennä sen uskoa kuolemattomuuteen. Sielut, jotka odottavat alttarin alla (Ilm. 6:9; Ilm. 20:4) palkintoaan (Viis. 2:22), ovat siellä olemassa vain kutsuna ylösnousemukseen, joka on elämän Hengen työtä eikä ihmisessä itsessään vaikuttavan voiman tulosta. Jumala on pannut sieluun iankaikkisuuden siemenen, joka itää aikanaan. Koko ihmisestä tulee jälleen ”elävä sielu” ja, kuten Paavali sanoo, ”hengellinen ruumis”: hän nousee kuolleista koko olemuksessaan (1. Kor. 15:49; 1. Kor. 2:7).

XLD

Katso myös: → chair – corps – esprit – homme – mort – Ylösnousemus – Veri AT – vie II 3